

REGERINGEN

Regeringsbeslut I:2

2012-04-12

M2012/1034/Ke

Miljödepartementet

Kemikalieinspektionen
Box 2
172 13 SUNDBYBERG

Uppdrag till Kemikalieinspektionen att ta fram ett förslag till förbud mot bisfenol A i termopapper vid viss användning samt att kartlägga användningen av bisfenol A i leksaker och barnartiklar

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Kemikalieinspektionen att ta fram ett förslag till förbud mot bisfenol A (BPA) i termopapper som används i kvitton, biljetter etc. i handeln och i vissa andra servicesektorer.

Regeringen uppdrar vidare åt Kemikalieinspektionen att efter samråd med Konsumentverket genomföra en kartläggning av i vilken utsträckning BPA förekommer i och kan avges från leksaker och barnartiklar. Vid behov ska Kemikalieinspektionen föreslå åtgärder för att minska exponeringen.

Förslag om regelverk ska ske i form av författningsförslag och åtföljas av dels en konsekvensutredning som ska utformas så långt som möjligt i enlighet med 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, dels en riskbedömning. I konsekvensutredningen ska även ingå en analys av påverkan på handel med andra länder.

Kemikalieinspektionen ska redovisa den del av uppdraget som rör termopapper till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 29 juni 2012. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 15 september 2012.

Bakgrund

BPA är en kemikalie som används i stora volymer, främst som råvara inom plastindustrin för tillverkning av polykarbonat och epoxi. Vid plasttillverkningen förbrukas det mesta av råvarorna.

Små restmängder av utgångsprodukterna kan bli kvar i den färdiga plasten.

Regeringen uppdrog i augusti 2010 åt Kemikalieinspektionen att, i samverkan med Livsmedelsverket, utreda och utvärdera behovet av och förutsättningarna för ett nationellt förbud mot BPA i vissa plastprodukter. Kemikalieinspektionen redovisade uppdraget den 15 april 2011.

Utredningen har funnit att nuvarande kunskapsläge inte påvisar allvarliga risker för människors hälsa och att det saknas sådant underlag som skulle krävas för generella förbud eller begränsningar av BPA. Det finns dock ett stort antal studier som indikerar effekter i låga doser men som av olika institutioner inte har bedömts tillräckligt väl underbyggda för att utgöra grund för en riskbedömning. Det rör sig om effekter som inducerats i foster och unga djur efter BPA-exponering av moderdjuren. De effekter som framför allt uppmärksammats rör hjärnreceptor-programmering, påverkan på hjärnans utveckling, effekter på immunsystemet samt ökad känslighet för bröstcancer. I flera fall har sådana effekter visats vid mycket lägre exponeringsnivåer än i konventionella studier. Den kvarstående problembilden, med en låg kontinuerlig allmän exponering för BPA, begränsad kunskap om exponeringskällorna och rådande vetenskaplig osäkerhet i hur exponeringen ska bedömas, ger enligt Kemikalieinspektionens mening anledning till fortsatt oro för eventuell påverkan på foster och barn.

Av redovisningen framgår att BPA har en utbredd användning i s.k. termopapper. BPA fungerar i det sammanhanget som färgframkallare. Ämnet tillsätts i obunden form till termopapprets värmekänsliga beläggning. Vanliga användningar är i t.ex. kvittoutskrifter från kassaapparater och kortköp i handeln, tåg- och flygbiljetter, parkeringsbiljetter, kölappar, lånekvitton på bibliotek, returpantkvitton, etiketter som skrivs ut efter vägning av varor i mataffärer, lottokvitton och bankautomatkvitton. BPA kan övergå från termokvitton till huden vid normal hantering. Termopapper som når pappersåtervinningen kan förorena returpappret. Flera stora kedjor i dagligvaruhandeln har bytt till kassakvitton av BPA-fritt termopapper.

Användningen av BPA i termopapper omfattas inte av någon harmoniserande EU-lagstiftning. Genom artikel 36 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har medlemsstaterna en möjlighet att införa förbud som grundas på hänsyn till bl.a. intresset att skydda människors hälsa. Ett sådant förbud får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna.

Uppgifterna om förekomst av BPA-haltiga material i leksaker på svensk marknad är enligt redovisningen mycket knapphändiga. Det har därför inte varit möjligt att uppskatta exponeringssituationen.

Uppdraget

Användningen av BPA i obunden form i termopapper i handeln och i vissa andra servicesektorer utgör en källa till daglig exponering för många människor. Anställda inom handeln är särskilt exponerade. I butiksbranschen arbetar många kvinnor i fertil ålder. Det har inte kunnat styrkas att användningen av BPA i termopapper är säker. Barn kan drabbas direkt eller indirekt. Försiktighetsprincipen och utbytesprincipen bör därför tillämpas och användningen upphöra.

Regeringen uppdrar åt Kemikalieinspektionen att ta fram ett förslag till förbud mot BPA i termopapper som används i kvitton, biljetter etc. i handeln och i vissa andra servicesektorer. I uppdraget ingår att kartlägga vilka slags termopapper som kan ersätta BPA-haltigt papper och vilka eventuella hälso- eller miljöfarliga egenskaper som alternativen har.

Leksaker och barnartiklar kan potentiellt utgöra en viktig exponeringskälla. Regeringen uppdrar åt Kemikalieinspektionen att efter samråd med Konsumentverket genomföra en kartläggning av förekomst i och avgivning av BPA i leksaker och barnartiklar. Vid behov ska Kemikalieinspektionen föreslå åtgärder för att minska exponeringen.

Förslag om regelverk ska ske i form av författningsförslag och åtföljas av dels en konsekvensutredning som ska utformas så långt som möjligt i enlighet med 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, dels en riskbedömning. I konsekvensutredningen ska även ingå en analys av påverkan på handel med andra länder.

Uppdraget ska ske i nära samverkan och dialog med branschföreningar, företag och andra aktörer som berörs av uppdraget.

På regeringens vägnar

Lena Ek

Jerker Forssell

Kopia till

Justitiedepartementet

Utrikesdepartementet

Socialdepartementet

Finansdepartementet

Landsbygdsdepartementet

Näringsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet

Konsumentverket

Arbetsmiljöverket